

BÖLÜM 10

TANISAL VE PROGNOSTİK ÇALIŞMALAR (TRIPOD)

Ferhat YILDIZ¹

GİRİŞ

Sağlık çalışanları ve bu alanda çalışan araştırmacılar, hastalık (durum) tanımlayabilmek, tanımlanmış bir hastalığın (durumu) gidişatını takip etmek (ölüm, nüks vb.) için birçok değerlendirme yöntemi kullanabilirler. Bunlar; anamnez, fizik muayene, kan ve diğer vücut sıvıları ile yapılan testler, radyolojik görüntüleme yöntemleri, patolojik değerlendirmeler, ölçekler gibi geniş bir alanı içermektedir (1). Bu araçların geliştirilmesi için ise uygun bir bilimsel araştırma yöntemi kullanılmalıdır. Bu tür araştırma yöntemlerinden ise "Tanısal ve Prognostik model" elde edilmektedir (2).

Tanısal ve prognostik çalışmalar için yaygın bilinen bir araştırma yöntemi (vaka-kontrol, kohort, deneysel çalışmalar vb) kullanılabilir (3). Bu nedenle, örnek olarak verilen bu araştırma yöntemleri ile karışması ya da birliktelik göstermesi mümkündür. EQUATOR NETWORK (Enhancing the **QUAL**ity and **TRAN**sparency **OF** health **RE**search) (4), bu çalışmaları araştırma yöntemi yerine araştırma amacına göre sınıflandırmış ve ayrı bir başlık altında toplamıştır. Kitabın bölümünde; tanısal ve prognostik çalışmalara yazım rehberliği sağlayan TRIPOD kılavuzunun içeriği ve kullanımı ile ilgili anlatım yapılacak ve kullanımı konusunda rehberlik sunulacaktır (4).

TRIPOD REHBERİ

Transparent Reporting of a multivariable prediction model for Individual Prognosis Or Diagnosis (TRIPOD), hastalıkların tanı ve prognoz kriterlerini belirlemek için çok değişkenli bir tahmin modelinin oluşturulduğu araştırmaların şeffaf bir şekilde raporlanma-

¹ Uzm. Dr., Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, yildizmath@gmail.com

KAYNAKLAR

1. World Health Organization (WHO). Good clinical diagnostic practice Good clinical diagnostic practice. Cairo; 2005.
2. Hendriksen JMT, J GG, M MKG, De Groot JAH. Diagnostic and prognostic prediction models. *J Thromb Haemost*. 2013;11:129–41.
3. Mathes T, Pieper D. An algorithm for the classification of study designs to assess diagnostic , prognostic and predictive test accuracy in systematic reviews. *BMC Syst Rev*. 2019;8(226):1–8.
4. Equator Network [Internet]. Available from: <https://www.equator-network.org/>
5. Collins GS, Reitsma JB, Altman DG, Moons KGM. Transparent reporting of a multivariable prediction model for individual prognosis or diagnosis (TRIPOD): the TRIPOD Statement. *BMC Med*. 2015;13(1):1–10.
6. Moons KGM, Altman DG, Reitsma JB, Ioannidis JPA, Macaskill P, Steyerberg EW, et al. Transparent Reporting of a multivariable prediction model for Individual Prognosis Or Diagnosis (TRIPOD): Explanation and Elaboration. *Ann Intern Med*. 2015;162(1):W1–73.
7. Heus P, Reitsma JB, Collins GS, Damen JAAG, Scholten RJPM, Altman DG, et al. Transparent Reporting of Multivariable Prediction Models in Journal and Conference Abstracts : TRIPOD for Abstracts. *Ann Intern Med*. 2020;173(1):42–7.
8. Glass TA, Goodman SN, Hernan MA, Samet JM. Causal Inference in Public Health. *Annu Rev Public Heal*. 2013;34:61–75.
9. Wynants L, Calster B Van, Collins GS, Riley RD, Heinze G, Schuit E, et al. Prediction models for diagnosis and prognosis of covid-19 : systematic review and critical appraisal. *Br Med J*. 2020;369:1–16.
10. Cook NR. Statistical Evaluation of Prognostic versus Diagnostic Models : Beyond the ROC Curve. *Clin Chem*. 2008;54(1):17–23.
11. Smeden M Van, Reitsma JB, Riley RD, Collins GS, Gm K, Biomedical O, et al. Clinical prediction models : diagnosis versus prognosis. *J Clin Epidemiol* [Internet]. 2021;132:142–5. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.jclinepi.2021.01.009>
12. The Glasgow Structured Approach to Assessment of the Glasgow Coma Scale [Internet]. Available from: <https://www.glasgowcomascale.org/>
13. The Apgar Score [Internet]. Available from: <https://www.acog.org/clinical/clinical-guidance/committee-opinion/articles/2015/10/the-apgar-score>
14. Beck Depression Inventory (BDI) [Internet]. Available from: <https://www.apa.org/pi/about/publications/caregivers/practice-settings/assessment/tools/beck-depression>
15. Bircan H. Lojistik Regresyon Analizi : Tıp Verileri Üzerine Bir Uygulama. *Kocaeli Üniversitesi Sos Bilim Enstitüsü Derg* [Internet]. 2004;2:185–208. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/252030>
16. Sertkaya D, Ata N, Sözer MT. Yaşam çözümlenmesinde zamana bağlı açıklayıcı değişkenli Cox regresyon modeli. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası* [Internet]. 2005;58:153–8. Available from: <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/36/204/1671.pdf>
17. Hayran M, Hayran M. Sağlık Araştırmaları İçin Temel İstatistik. Birinci. Ankara: Med-Litera; 2011.
18. Çapan BE, Arıcıoğlu A. Psikolojik Sağlamlığın Yordayıcısı Olarak Affedicilik. *e-Internationa J Educ Res*. 2014;5(4):70–82.
19. Eskiocak M, Akbaşak D. Edirne’de Romanların sağlığı: Sağlığı sosyal belirleyicileri ve sağlık durumlarına yönelik bulgular. *Turkish J Public Heal*. 2017;15(2):2017.
20. Fusar-Poli P, Rutigliano G, Stahl D, Davies C, Bonoldi I, Reilly T, et al. Development and Validation of a Clinically Based Risk Calculator for the Transdiagnostic Prediction of Psychosis. *JAMA Psychiatry*. 2017;74(5):493–500.
21. Hippisley-Cox J, Coupland C, Brindle P. Development and validation of QRISK3 risk prediction algorithms to estimate future risk of cardiovascular disease : prospective cohort study. *Br Med J* [Internet]. 2017;2099(May):1–21. Available from: <http://dx.doi.org/doi:10.1136/bmj.j2099>

22. de Vin T, Engels B, Gevaert T, Storme G, De Ridder M. Stereotactic radiotherapy for oligometastatic cancer: A prognostic model for survival. *Ann Oncol* [Internet]. 2014;25(2):467–71. Available from: <https://doi.org/10.1093/annonc/mdt537>
23. Collins GS, Altman DG. Predicting the 10 year risk of cardiovascular disease in the United Kingdom: Independent and external validation of an updated version of QRISK2. *BMJ*. 2012;345(7867):1–12.
24. Hak E, Wei F, Nordin J, Mullooly J, Poblete S, Nichol KL. Development and Validation of a Clinical Prediction Rule for Hospitalization Due to Pneumonia or Influenza or Death during Influenza Epidemics among Community-Dwelling Elderly Persons. *J Infect Dis*. 2004;189(3):450–8.
25. Schmidt M, Burrell A, Roberts L, Bailey M, Sheldrake J, Rycus PT, et al. Predicting survival after ECMO for refractory cardiogenic shock: The survival after veno-arterial-ECMO (SAVE)-score. *Eur Heart J*. 2015;36(33):2246–56.
26. Harrison DA, Brady AR, Parry GJ, Carpenter JR, Rowan K. Recalibration of risk prediction models in a large multicenter cohort of admissions to adult, general critical care units in the United Kingdom. *Crit Care Med*. 2006;34(5):1378–88.
27. Tangri N, Stevens LA, Griffith J, Tighiouart H, Djurdjev O, Naimark D, et al. A predictive model for progression of chronic kidney disease to kidney failure. *J Am Med Assoc*. 2011;305(15):1553–9.